

Уповноважений
Верховної Ради України
з прав людини

COUNCIL OF EUROPE   CONSEIL DE L'EUROPE

Міжнародні стандарти і конституційні гарантії захисту персональних даних

2014

Загальна Декларація прав людини

10 грудня 1948 року

Стаття 12

Ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, тайну його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права

1966 року

Стаття 17

1. Ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його житла або таємницю його кореспонденції чи незаконних посягань на його честь і репутацію.

2. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання чи таких посягань.

Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод

Стаття 8

Право на повагу до приватного і сімейного життя

1. Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції.
2. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

Конвенція про захист осіб стосовно автоматизованої обробки персональних даних №108 (1981 р.)

Метою Конвенції є забезпечення на території кожної Сторони для кожної особи, незалежно від її громадянства або місця проживання, дотримання її прав й основоположних свобод, зокрема її **права на недоторканість приватного життя**, у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, що її стосуються

Основні принципи обробки персональних даних, закріплені в Конвенції

Персональні дані, що піддаються автоматизованій обробці, повинні:

- а) отримуватися та оброблятися сумлінно та законно;
- б) зберігатися для визначених і законних цілей та не використовуватися у спосіб, не сумісний із цими цілями;
- с) бути адекватними, відповідними та ненадмірними стосовно цілей, для яких вони зберігаються;
- д) бути точними та в разі необхідності оновлюватися;
- е) зберігатись у формі, яка дозволяє ідентифікацію суб'єктів даних не довше, ніж це необхідно для мети, для якої такі дані

Директива Європейського Союзу

№ 95/46 (1995 р.)

Стаття 6

1. Держави-члени передбачають, що персональні дані повинні:

(a) оброблятися чесно і законно;

(b) збиратися для встановлених, чітких і законних цілей і надалі не оброблятися у спосіб, несумісний з цими цілями;

(c) бути достовірними, відповідними і не надлишковими відносно цілей, заради яких вони збираються і/або надалі обробляються;

(d) бути точними і, якщо необхідно, обновлюватися;

(e) зберігатися у формі, що дозволяє встановлювати особу суб'єктів даних не довше, ніж це необхідно для цілей, заради яких дані були зібрані чи заради яких вони надалі обробляються.

Ратифікація Конвенції

- Україна не буде застосовувати цю Конвенцію до персональних даних, які обробляються фізичними особами виключно для непрофесійних особистих чи побутових потреб.
- Україна буде застосовувати цю Конвенцію до файлів персональних даних, які не обробляються автоматизовано.

Хартія основоположних (засадничих) прав Європейського Союзу (2000 р.)

Стаття 8. Захист персональних даних

1. Кожна людина має право на захист персональних даних.
2. Ці дані повинні використовуватися відповідно до встановлених правил в певних цілях і на підставі дозволу зацікавленої особи або на інших правомірних підставах, передбачених законом. Кожна людина має право на доступ до персональних даних зібраних про неї і добиватися внесення в них виправлення.
3. Дотримання цих правил підлягає контролю з боку незалежного органу.

Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України
(стаття 32 Конституції України)

- **Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди**
- **Кожний громадянин має право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею**
- **Кожному гарантується судовий захист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї**

Закон України

«Про захист персональних даних»

від 01.06.2010

Основні зміни, що набрали чинності з 1 січня 2014 року

- Процедуру реєстрації баз персональних даних замінено процедурою повідомлення Уповноваженого про обробку персональних даних, що становить особливий ризик для прав і свобод осіб (ст. 9 Закону).
- Змінено зміст та строки повідомлення суб'єкта персональних даних про обробку його персональних даних (ст.12 Закону).
- Змінено процедуру повідомлення Уповноваженого про структурний підрозділ/відповідальну особу, що організовує роботу, пов'язану із захистом персональних даних при їх обробці.
- Внесено зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, а саме – змінено склад правопорушень, які тягнуть за собою адміністративну відповідальність.

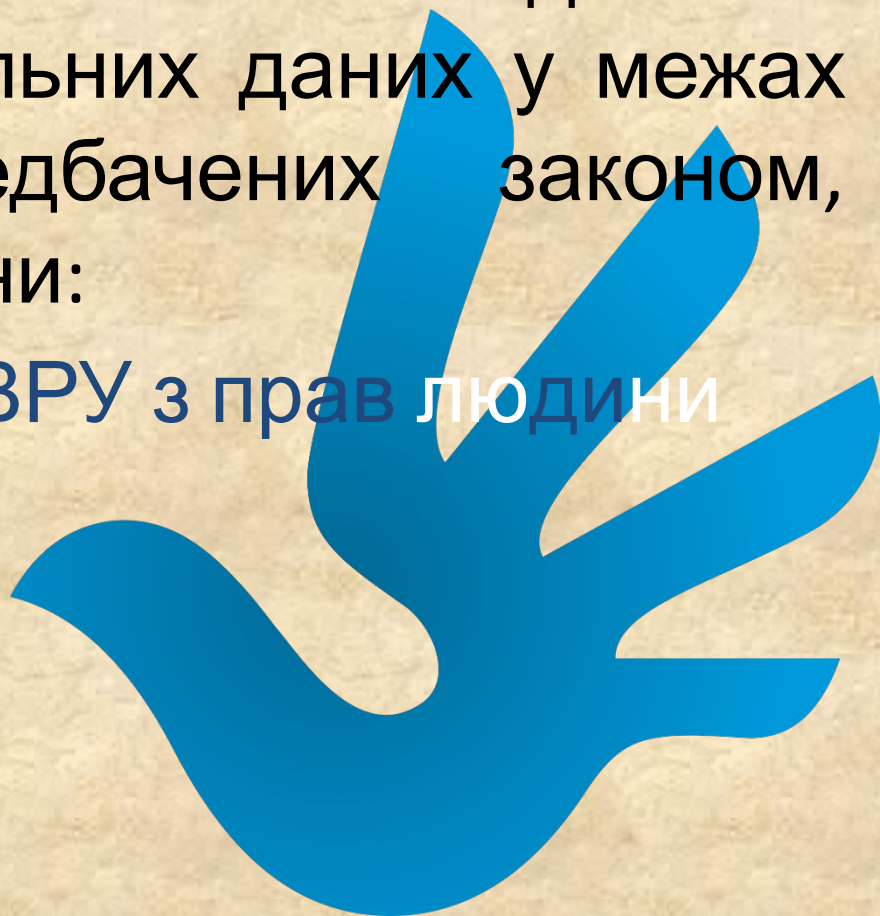

Відповідно до статті 22 Закону України «Про захист персональних даних»

Контроль за додержанням законодавства про захист персональних даних у межах повноважень, передбачених законом, здійснюють такі органи:

- 1) Уповноважений ВРУ з прав людини

- 2) суди

Повноваження Уповноваженого ВРУ з прав людини у сфері захисту персональних даних

(стаття 23 ЗУ «Про захист персональних даних»)

- **отримувати пропозиції, скарги та інші звернення** з питань захисту персональних даних та приймати рішення за результатами їх розгляду
- **проводити** на підставі звернень або за власною ініціативою **перевірки** володільців або розпорядників персональних даних
- **отримувати та мати доступ до будь-якої інформації** (документів) володільців або розпорядників персональних даних, які необхідні для здійснення контролю за забезпеченням захисту персональних даних в тому числі і до інформації з обмеженим доступом

- **видавати обов'язкові для виконання вимоги (приписи)** про запобігання або усунення порушень законодавства про ЗПД, у тому числі щодо зміни, видалення або знищення персональних даних, забезпечення доступу до них, надання чи заборони їх надання третій особі, зупинення або припинення обробки персональних даних
- **складати протоколи** про притягнення до адміністративної відповідальності та направляти їх до суду
- **взаємодіяти із структурними підрозділами або відповідальними особами**, які організують роботу, пов'язану із ЗПД при їх обробці; оприлюднювати інформацію про такі структурні підрозділи та відповідальних осіб

Приписи Уповноваженого щодо усунення порушень законодавства про захист персональних даних

можуть передбачати:

- припинення обробки визначених ПД
- зміну, модифікацію ПД
- внесення змін до чинних підзаконних актів
- прийняття нових підзаконних актів
- передачу /надання доступу до персональних даних суб'єкту та третім особам та інше

- **Припис підлягає обов'язковому виконанню** впродовж строку, визначеного Уповноваженим чи її представниками (**мін. 30 днів**)
- **Невиконання приписів** Уповноваженого ВРУ з прав людини або визначених ним посадових осіб секретаріату Уповноваженого ВРУ з прав людини **тягне за собою адміністративну відповідальність** (ст. 188-³⁹ КУпАПП):
- **Невиконання законних вимог** Уповноваженого ВРУ з прав людини або його представників **тягне за собою адміністративну відповідальність** (ст.188-40 КУпАПП).

Наказом Уповноваженого ВРУ з прав людини

від 8 січня 2014 року № 1/02-14

затверджено:

- **Типовий порядок обробки** персональних даних
- **Порядок здійснення Уповноваженим ВРУ з прав людини контролю** за додержанням законодавства про захист персональних даних
- **Порядок повідомлення Уповноваженого ВРУ з прав людини про обробку персональних даних**, яка становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних, про структурний підрозділ або відповідальну особу, що організовує роботу, пов'язану із захистом персональних даних при їх обробці, а також оприлюднення вказаної інформації

Персональні дані

відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована

(стаття 2 Закону України “Про захист персональних даних”)

Відповідно до міжнародних стандартів термін «персональні дані» охоплює всю інформацію про особу, яка ідентифікована або може бути ідентифікована будь-яким
чином.

Інформація про фізичну особу

(стаття 11 ЗУ «Про інформацію»)

- 1. Інформація про фізичну особу (персональні дані) - відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.
- 2. Не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження.

Кожному забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законом.

До персональних даних відносяться

- національність
- освіта
- сімейний стан
- біометричні та генетичні дані
- стан здоров'я
- матеріальний стан
- адреса, дата і місце народження
- місце проживання та перебування тощо

Рішення Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32 Конституції України

- дані про особисті майнові та немайнові відносини цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї
- відомості про події та явища, що відбувалися або відбуваються у побутовому, інтимному, товариському, професійному, діловому та інших сферах життя

Персональні дані, обробка яких становить особливий ризик

- расове, етнічне та національне походження
- політичні, релігійні або світоглядні переконання
- членство в політичних партіях та/або організаціях, професійних спілках, релігійних організаціях чи в громадських організаціях світоглядної спрямованості
- стан здоров'я
- статеве життя
- біометричні дані
- генетичні дані
- притягнення до адміністративної чи кримінальної відповідальності
- застосування щодо особи заходів в рамках досудового розслідування
- вжиття щодо особи заходів, передбачених Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність»
- вчинення щодо особи тих чи інших видів насильства
- місцеперебування та/або шляхи пересування особи

Персональні дані

Персональні дані можуть бути віднесені до конфіденційної інформації про особу законом або відповідною особою (Стаття 5 ЗУ «Про захист персональних даних»)

Конфіденційна інформація

До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження (Стаття 11 ЗУ «Про інформацію»)

Не є конфіденційною інформацією (інформацією з обмеженим доступом)

- ПД, що стосуються здійснення особою, яка **займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави** або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень.
- ПД, **зазначені у декларації про майно**, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, оформленій за формою і в порядку, встановленими ЗУ "Про засади запобігання і протидії корупції", *(крім відомостей, визначених ЗУ «Про засади запобігання і протидії корупції»)*
- Інформація **про отримання** у будь-якій формі фізичною особою **бюджетних коштів, державного чи комунального майна**, *(крім випадків, передбачених статтею 6 ЗУ «Про доступ до публічної інформації»)*

Використання персональних

даних *(стаття 10 ЗУ «Про захист персональних даних»)*

- Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків.
- Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом.
- Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом.

Використання імені

фізичної особи

Ч. 2, 3 ст. 296 ЦК України

- Використання імені фізичної особи з метою висвітлення її діяльності або діяльності організації, в якій вона працює чи навчається, що ґрунтується на відповідних документах (звіти, стенограми, протоколи, аудіо-, відеозаписи, архівні матеріали тощо), допускається без її згоди.
- Використання імені фізичної особи в літературних та інших творах, крім творів документального характеру, як персонажа (дійової особи) допускається лише за її згодою, а після її смерті - за згодою її дітей, вдови (вдівця), а якщо їх немає, - батьків, братів та сестер.

Закон застосовується до будь-якої обробки персональних даних, крім тієї, що здійснюється

- фізичною особою виключно для особистих чи побутових потреб
- виключно для журналістських та творчих цілей, за умови забезпечення балансу між правом на повагу до особистого життя та правом на свободу вираження поглядів

(стаття 25 ЗУ «Про захист персональних даних»)

Забезпечення захисту персональних даних

(стаття 24)

- Володільці, розпорядники персональних даних та треті особи **зобов'язані забезпечити захист** даних від випадкових втрати або знищення, від незаконної обробки, у тому числі незаконного знищення чи доступу до персональних даних
- В **ОДВ, ОМС**, а також у володільців чи розпорядників персональних даних, що здійснюють обробку персональних даних, яка підлягає повідомленню, **створюється/визначається структурний підрозділ/відповідальна особа**, що організовує роботу, пов'язану із захистом персональних даних при їх обробці
- Інформація про зазначений структурний підрозділ або відповідальну особу **повідомляється Уповноваженому ВРУ з прав людини**

Ідея захисту персональних даних

полягає не у втаємниченні цих даних загалом, а в запобіганні можливим зловживанням, а саме:

розголошенню відомостей про особисте життя, таємниця якого охороняється на Конституційному рівні

Особа

як суб'єкт персональних даних

має право:

- на доступ до своїх ПД
- знати про мету обробки, джерела отримання та місцезнаходження його ПД
- отримувати інформацію про третіх осіб, яким передаються його ПД
- отримувати відповідь про те, чи обробляються його ПД володільцем, а також отримувати зміст персональних даних, які зберігаються *(не пізніш як за 30 календарних днів з дня надходження запиту)*
- пред'являти вмотивовану вимогу щодо зміни або знищення своїх ПД, якщо ці дані обробляються незаконно чи є недостовірними
- відкликати згоду на обробку персональних даних або вносити застереження щодо їх використання

Суб'єкт персональних даних має право

на одержання **будь-яких відомостей про себе**

у будь-якого володільця чи розпорядника персональних даних

за умови зазначення у запиті:

- прізвища, ім'я та по батькові,
- місця проживання (місце перебування) і
- реквізитів документа, що посвідчує його особу,

крім випадків, установлених законом

Порядок доступу до персональних даних

(стаття 16)

Для отримання інформації, що містить ПД необхідно подати **письмовий запит** володільцю персональних даних.

У запиті зазначаються:

- ПІБ, місце проживання (місце перебування) і реквізити документа, що посвідчує фізичну особу, яка подає запит (для фізичної особи - заявника);
- найменування, місцезнаходження юридичної особи, яка подає запит, посада, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка засвідчує запит; **підтвердження того, що зміст запиту відповідає повноваженням** юридичної особи (для юридичної особи - заявника);
- ПІБ, а також інші відомості, що дають змогу ідентифікувати фізичну особу, стосовно якої робиться запит;
- перелік персональних даних, що запитуються;
- мета та/або правові підстави для запиту.

Строк вивчення запиту на предмет його задоволення не може перевищувати десяти робочих днів з дня його надходження.

Якщо в запиті не зазначена мета та/або правові підстави для запиту, володілець персональних даних має законні підстави відмовити у наданні запитуваної інформації

Авілкіна та інші проти Росії

Фабула: В ході проведення перевірки діяльності релігійної організації прокуратура збирала інформацію щодо свідків Єгови, які відмовилися від переливання крові.

Рішення ЄСПЛ: передача медичними закладами прокуратурі медичної документації заявників являлась втручанням в право заявників на повагу до їх приватного життя.

Щодо порушення статті 8 Європейської конвенції

«втручання згідно із законом»

ЄСПЛ погоджується з тим, що надання прокуратурі медичної документації заявників було здійснено на підставі норм національного законодавства

«необхідність втручання»

Уряд РФ стверджує, що таке втручання було необхідним та здійснювалося з метою охорони здоров'я населення та захисту прав людини в цій сфері

«є необхідним у демократичному суспільстві»

Заявники не вбачають необхідності у діях держави щодо впливу на осіб будь-якого віросповідання, а також таємному зборі медичної документації окремих її членів та втручанні в процес їх лікування

ЄСПЛ вважає

- особи, щодо яких проводилася перевірка **не були підозрюваними чи обвинуваченими;**
- медичні заклади **не зверталися до суду з метою проведення примусового переливання (що можливу у випадку загрози життю);**
- **не було отримано згоду** пацієнтів;
- суди переглянули скаргу заявників, однак **не задовільнили, тим самим підтвердивши необмежені**

Підстави для обробки персональних даних судами

- дозвіл, наданий володільцю відповідно до закону, виключно для здійснення його повноважень;**
- захист життєво важливих інтересів суб'єкта персональних даних**

Рішення ЄСПЛ у справі Гардель проти Франції

- Фабула: Урядом Франції було прийнято закон про створення Єдиного реєстру осіб, що вчинили статеві злочини
- Рішення ЄСПЛ:
  - 1) Функціонування реєстру чітко передбачалося національним законодавством, що детально регламентувало порядок його ведення;
  - 2) Збір викладеної у реєстрі інформації переслідував легітимну мету – запобігання вчиненню злочинів;
  - 3) Ведення реєстру було необхідним та пропорційним у світлі вказаної мети, оскільки:

- В реєстр вносилися інформація лише щодо осіб засуджених до покарання, що передбачало позбавлення волі на строк більше, ніж 1 рік;
- **Особа повідомлялася** про внесення інформації про неї до реєстру, та наслідки таких дій;
- **Строк зберігання** інформації у реєстрі був обмеженим до 20 – 30 років в залежності від тяжкості злочину;
- В разі необхідності **строк міг бути переглянутий** прокурором/судом до його завершення (з огляду на вік особи, зміну особистості, життєвих обставин та ін.);
- Можливі реципієнти інформації чітко визначені, як і мета та випадки в яких вони можуть отримувати інформацію з реєстру;
- **Всі реципієнти** були зв'язані зобов'язанням конфіденційності.

Контактна інформація

- Довідки з питань захисту персональних даних:

044-253-11-35 044-253-53-94 044-253-81-94

- Адреса:

м. Київ, 01008, вул. Інститутська, 21/19

- E-mail

hotline@ombudsman.gov.ua

**Уповноважений
Верховної Ради України
з прав людини**